

ПБб 21

Лука Ћеловић
БЕОГРАД
Luka Ćelović
БЕОГРАД

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 45041

ПРЕДЛОГ УСТАВА

ЗА

КРАЉЕВИНУ СРБИЈУ

КОЈИ ЈЕ ИЗРАДИО

УСТАВОТВОРНИ ОДБОР

ДЕО I

Облик владавине, државна вера и државна област

Чл. 1.

Краљевина је Србија наследна уставна Мо-
нархија с Народним Представништвом.

Чл. 2.

Грб је Краљевине Србије двоглави бели орао
на црвеном штиту с круном краљевском.

Врх обе главе двоглавога белог орла стоји
круна краљевска; а испод сваке канце по један
кринов цвет. На прсима му је грб Кнежевине Ср-
бије «бео крст на црвеном штиту са по једним
огњилом у сваком углу крста.»

Нарodne су боје: црвена, плава и бела.

Чл. 3.

Државна је вера у Србији источно-православна.

Српска је Црква автокефална. Она не зависи
ни од које стране Цркве; али одржава једин-
ство у догмама са Источном Васељенском Црквом.

Чл. 4.

Државна област Краљевине Србије не може
се ни отуђити ни раздвајати.

Она се не може ни смањити ни разменити
без пристанка Велике Народне Скупштине. Али у
случајима исправке ненасељених граница од мање
важности довољан је пристанак Обичне Народне
Скупштине.

Чл. 5.

Краљевина Србија дели се на 15 округа.
Окрузи се деле на срезове, а срезови на оп-

Д Е О II.

Уставна права српских грађана

Чл. 6.

Како се добива и губи српско грађанство, каква права оно даје и како та права престају одређује се овим Уставом и законима.

Чл. 7.

Сви су Срби пред законом једнаки.

Чл. 8.

Грађанима српским нити се могу давати, нити признати титуле племићства.

Чл. 9.

Лична слобода ујемчава се овим Уставом.

Нико не може бити узет на одговор, сем у случајима које је закон предвидео и начином како је закон одредио.

Нико не може бити притворен, нити иначе лишен слободе, без писменог и разложима поткрепљеног решења истражног судије. Ово решење мора се саопштити лицу које се притвара, у самом часу арања. Само кад је кривац ухваћен на делу се одмах притворити, али му се опет ре-о притвору мора саопштити најдаље за 24 д како је притворен.

Против решења о притвору има места жалби првостепеноме суду. Ако притворени не изјави ову жалбу за три дана од како му је решење о притвору саопштено, онда најдаље за 24 часа после тога рока мора истражни судија послати предмет суду и без жалбе. Суд мора у року од 24 часа од како је предмет примио издати своје решење, којим решење истражног судије о притвору оспорава или уништава. Ово је судско решење извршно.

Судијски власти који би скривили против ових решења казниће се за незаконо лишење слободе. Судија ће одредити у којим ће случајима притворени дужан да притворенога пусти на слободу, или на јемство, лично или новчано.

Чл. 10.

Никоме не може судити ненадлежни суд.

Чл. 11.

Нико не може бити суђен, док не буде надлежно саслушан, или законим начином позван да се брани.

Чл. 12.

Казна се може установити само законом и применити једино на дела за која је закон унапред рекао да ће се том казном казнити.

Чл. 13.

Смртна се казна укида за чисто политичке кривице.

Изузимају се случајеви извршења или покушаја атентата на личност Владаочеву и на чланове Краљевскога Дома, за које је одређена смртна казна у Кривичноме Законику.

Изузимају се сем тога и случајеви у којима је уз чисто политичку кривицу учињено још неко кажњиво дело, за које је у Кривичноме Законику одређена смртна казна, а такође и случајеви које војни закони казне смртном казном.

Чл. 14.

Српски грађанин не може бити прогнан из земље. Он се не може протеривати ни у земљи из једнога места у друго, изузев случаје које је закон изречно предвидео.

Чл. 15.

Стан је неповредан.

Власт не може предузети никакво претресање ни истраживање у стану српских грађана, осим у случајима које је закон предвидео и начином како је закон прописао.

Пре претреса дужна је власт предати лицу чији се стан претреса писмено решење истражнога судије, на основу којег се предузима претрес. Против овога решења има места жалби првостепеноме суду. Али жалба не задржава извршење претреса. Претрес ће се вршити увек у присуству два српска грађанина.

Одмах по свршеноме претресу власт је дужна предати лицу чији је стан претресан уверење о исходу претреса и потписани списак ствари одузетих ради даље истраге.

Ни у коме случају претрес не може бити ноћу.

Чл. 16.

Својина је неповредна, ма какве природе она била.

Нико не може бити принуђен да своје добро уступи на државне или друге јавне потребе, нити се право приватне својине може ради тога ограничити, осим где закон то допушта и уз накнаду по закону.

Чл. 17.

Казна одузимања имања (конфискација) не може се установити.

Али могу се одузети поједине ствари, које су или производ кажњивог дела, или су као оруђе за то послужиле, или су биле намењене да послуже.

Чл. 18.

Слобода је савести неограничена. Све признате вере слободне су и стоје под заштитом закона, у колико вршење њихових обреда не вређа јавни ред или морал.

Чл. 19.

Забрањује се свака радња управљена против источно-православне вере у Србији (прозелитизам).

Чл. 20.

Српски се грађани не могу ослободити својих грађанских и војних дужности позивајући се на прописе своје вере.

Чл. 21.

Настава је слободна, у колико њезино вршење не би вређало јавни ред или морал.

Основно је школовање обавезно. Оно је бесплатно у јавним основним школама.

Чл. 22.

Сваки Србин има право да у границама закона искаже своју мисао : говором, писмено, штампом или у сликама.

Штампа је слободна.

Не може се установити ни цензура ни каква превентивна мера која спречава излазак, или растуривање списа и новина.

За издавање новина није потребно претходно одобрење власти.

Не може се тражити никакво јемство (кауција).

Новине и друге штампане ствари могу се забранити (узаптити) само ако садрже : увреду Краља и Краљевскога Дома, или увреду страних владалаца и њихових домова или позив грађана да устају на оружје. Али и у тим случајима власт је дужна за 24 часа по извршењу забране спровести пред суду, а овај је дужан такође за 24 часа да изјави или поништити забрану. У противном случају сматра се да је забрана дигнута. Штампа не може никад бити подвргнута административним опоменама.

Сваке новине морају имати одговорнога уредника који ужива грађанска и политичка права.

Писац је одговоран за спис. Кад је писац непознат, или кад не станује у Србији, или је неспособан за одговорност, одговорни су уредник, или штампар, или растурач.

Чл. 23.

Неповредна је тајна писама и телеграфских депеша, осим у случају кривичне истраге и у случају рата.

Закон ће одредити који државни органи одговарају за повреду тајне писама и телеграфских депеша.

Чл. 24.

Српски грађани имају право скупљати се мирно и без оружја у зборове, управљајући се при томе по закону.

За држање збора у затвореном простору није потребна пријава власти. За зборове под ведрим небом који подлеже нарочитим законима и уредбама, мора се претходно власт известити.

Чл. 25

Српски грађани имају право удруживати се у целима које нису противне закону.

Ово право не може се потчинити никаквој превентивној мери.

Чл. 26.

Сваки Србин има право обраћати се у своје име земаљским властима молбом коју може потписати један или више њих. А као целина могу подносити молбе само надлештва и правна лица

Чл. 27.

Сваки Србин има право да се жали против незаконитих поступака власти.

Ако виша власт нађе да је жалба неоснована, дужна је известити жалиоца у своме решењу о разлозима са којих му жалбу не уважава.

Чл. 28.

Сваки Србин има право да непосредно и без ичијег одобрења тужи суду државне чиновнике и званичнике као и председнике општина, кметове и општинске званичнике, ако су они у својем службеном раду повредили његова права.

За министре, судије и војнике под заставом важе нарочите одредбе.

Чл. 29.

Свакоме је српском грађанину слободно да иступи из српскога грађанства, пошто испуни обавезе војне службе и друге дужности које би имао спрам државе или спрам приватних лица.

Чл. 30.

Странци који се налазе на српском земљишту уживају заштиту српских закона што се тиче њихове личности и њиховога имања. Али они су дужни подносити терете општинске и државне, у колико се томе не противе међународни уговори.

Чл. 31.

Забрањује се издавање чисто политичких криваца.

ДЕО III. Државне власти

Чл. 32.

Све државне власти врше се по одредбама овога Устава.

Устав се не може обуставити ни у целини ни у појединим деловима.

Чл. 33.

Законодавну власт врше Краљ и Народно Представништво заједнички.

Чл. 34.

Право предлагања закона припада и једноме и другоме чиниоцу законодавне власти.

Чл. 35.

За сваки закон потребан је пристанак оба чиниоца законодавне власти.

Чл. 36.

Закон нема повратне силе на штету права стечених ранијим законима.

Чл. 37.

Обавезно тумачење закона припада само законодавној власти.

Чл. 38.

Извршну власт има Краљ. Он је врши преко првих одговорних министара по одредбама овога Устава.

Министре поставља и разрешава Краљ.

Чл. 39.

Судску власт врше судови. Њихова решења и пресуде изричу се и извршују у име Краља а на основу закона.

ДЕО IV. Краљ

Чл. 40.

Краљ је поглавар државе. Он има сва права државне власти, и извршује их по одредбама овога Устава.

Краљева је личност неприкосновена. Краљу се не може ништа у одговорност ставити, нити Краљ може бити тужен.

Чл. 41.

Краљ и Његов Дом морају бити источно-православне вере.

Чл. 42.

Краљ је заштитник свију признатих вероисповести у Србији.

Чл. 43.

Краљ потврђује и проглашује законе. Никакав закон не може важити докле га Краљ не прогласи.

Чл. 44.

Наследник Престола и остали чланови Краљевскога Дома не могу ступити у брак без допштења Краљевог.

Чл. 45.

Краљ поставља све државне чиновнике. У његово име и под његовим врховним надзором врше своју власт сва земаљска надлештва.

Чл. 46.

Краљ је врховни заповедник све земаљске силе.

Чл. 47.

Краљ даје војене чинове према одредбама закона.

Чл. 48.

Краљ даје законом установљене ордене и друга одличја.

Чл. 49.

Краљ има право ковања новаца према закону.

Чл. 50.

Краљ има право амнестије.

Чл. 51.

Краљ има право помиловања у кривичним делима. Он може досуђену казну кривцу преобратити у казну другог блажег рода, или му је смањити, или сасвим опростити.

Чл. 52.

Краљ заступа земљу у свима односима са страним државама. Он оглашује рат, закључује уговоре мира, савеза и друге, и саопштава их Народној Скупштини, у колико и кад интереси и сигурност земље то допуштају.

Али трговачки уговори и уговори за извршење којих се иште какво плаћање из државне касе, или измена земаљских закона, или којима се ограничавају јавна или приватна права српских грађана, вредиће тек пошто их одобри Народна Скупштина.

Чл. 53.

Краљ стално станује у земљи.

Кад би Краљ, по потреби, отишао за неко време из земље, заступа га по праву у вршењу уставне Краљевске власти Наследник Престола, ако је пунолетан. Ако Наследник Престола није пунолетан, или ако је спречен да заступа Краља, вршиће уставну власт Краљевску Министарски Савет по упутствима која му Краљ даје у границама Устава.

Чл. 54.

Краљ сазива Народну Скупштину у редован или ванредан сазив.

Он отвара и закључује седнице Народне Скупштине лично, престоном беседом, или, преко министарског савета, посланицом или указом. И престону беседу, и посланицу, и указ премапотписују сви министри.

Он има право да одлаже седнице Народне Скупштине, али то одлагање не може бити дуже од два месеца, нити се може поновити у истоме сазиву без пристанка Народне Скупштине.

Он има право да распусти Народну Скупштину, али акт распуста мора садржавати наредбу за следеће изборе у најдаљем року од два месеца и наредбу за сазив Народне Скупштине најдаље три месеца од дана распуста. Указ о распасти Скупштине премапотписују сви министри.

Чл. 55.

Краљ не може бити у исто време поглавар друге које државе без пристанка Велике Народне Скупштине.

Чл. 56.

Ни један акт Краљев, који се односи на државне послове, нема снаге нити се сме извршити, ако га није премапотписао надлежни министар, или је самим тим за њ одговоран.

Чл. 57.

У Србији влада Краљ Милан I, из династије Карађорђевића Четврти.

Краљевско достојанство и сва уставна права Краљевска наслеђује после њега Краљевић Александар Карађорђевић Уставни као Пети из народне династије Обреновића.

Потомство Краљевића Александра наслеђује Престо Србије овим редом:

Краља наслеђује његово мушко потомство из законитог брака по реду прворођења. Ако Краљ не остави за собом мушкога потомства, наследство Престола прелази на побочну линију у мушкомоме потомству по истоме реду прворођења.

Чл. 58.

Краљ и Наследник Престола пунолетни су кад наврше осамнаест година.

Чл. 59.

У случају смрти Краљеве Наследник Престола, ако је пунолетан, прима одмах владу као уставни Краљ. Своје ступање на Престо Краљ објављује народу прокламацијом.

Он сазива тада Народну Скупштину у року од десет дана после објаве смрти преминулог Краља, да пред њом положи Уставом прописану заклетву.

Ако је Народна Скупштина раније распуштена а нова није још изабрана, сазива се стара Народна Скупштина да изврши тај задатак.

Ове уставне одредбе вреде и за случај кад Краљ за живота преда Престо својем Наследнику.

Чл. 60.

Примајући власт Краљевску у своје руке, Краљ полаже пред Народном Скупштином заклетву која овако гласи:

«Ја (име) ступајући на Престо Краљевине Србије и примајући Краљевску власт заклињем се свемогућим Богом и свим што ми је најсветије и најмилије на овоме свету, да ћу чувати независност Србије и целину државне области, да ћу земаљски Устав неповредан одржати, да ћу по њему и законима владати, и да ћу у свима мојим тежњама и делима добро народа пред очима имати. Изричући свечано ову моју заклетву пред Богом и народом, призивам за сведока Господа Бога, коме ћу одговор давати на страшноме његовом суду. Тако ми Господ Бог помогао! Амин!»

Чл. 61.

Ако у случају смрти Краљеве Наследник Престола није пунолетан, уставну власт Краљевску вршиће до његовог пунолетства Краљевско Намесништво, састављено од три лица.

Чл. 62.

Намеснике Краљевске бира Народна Скупштина, нарочито сазвана тога ради, између шест лица која је преминули Краљ у својем тестаменту назначио за кандидате намесничке.

Тај тестаменат ће Краљ својеручно написати и потписати. Њега не премапотписују министри. На полеђини његовој се потписују сви чланови Министарскога Савета као сведоци.

Тестаменат је написан у три примерка, од којих је сваки под печатом Краљевим. Један од њих предаје се на чување Државноме Савету,

Лука Ђеловић
БЕОГРАД
Luka Ćelović
BEOGRAD

други Касациономе Суду, а трећи Чувару Државнога Печата.

Чл. 63.

Ако Краљ није тестаментом назначио кандидате за намеснике, сазваће се Велика Народна Скупштина да избере Краљевско Намесништво Велика Народна Скупштина сазива се тада најдаље за месец дана по смрти преминулога Краља.

Чл. 64.

Намесници могу бити само они српски грађани по рођењу, вере источно-православне, који уживају сва грађанска и политичка права, који имају 40 година, и који су министри, или државни саветници, или генерали, или посланици акредитовани код страних дворова, или су то били.

Чл. 65.

Избор намесника врши се увек тајним гласањем.

Чл. 66.

Цивилна листа Краљева одређује се законом. Једном одређена цивилна листа не може се повисити без пристанка Народне Скупштине, ни смањити без пристанка Краљевог.

Сваки ће намесник примати за време вршења своје намесничке дужности по 60.000 динара годишње из Краљеве цивилне листе.

Чл. 67.

Пре него што узму Краљевску власт у своје руке, намесници ће пред оном Скупштином која их је изабрала положити заклетву: да ће Краљу верни бити и да ће владати по Уставу и законима земаљским. Они ће за тим објавити народу прокламацијом да су у име Краља примили власт Краљевску у своје руке.

Чл. 68.

За време малолетства Краљевог не може се учинити никаква промена у Уставу.

Чл. 69.

Ако би Краљ био спречен да врши Краљевску власт у његово ће име владати Наследник Престола ако је пунолетан. Али ако је Наследник Престола малолетан Краљ може наименовати привремене намеснике.

Чл. 70.

Ако би Краљ за својег живота пренео своју власт на својега малолетног наследника, он има права да сâм у исто време наменује три Краљевска Намесника. За намеснике тако наименоване вреде све одредбе овога Устава које се од-

носе на намеснике што их бира Народна Скупштина.

Чл. 71.

У случају да који члан намесништва умре или тако оболи да по уверењу три лекара, које Државни Савет одреди на позив она друга два намесника и у договору са њима, не би могао више никако своју дужност вршити, или најзад ако да оставку, друга ће два намесника отпра-вљати државне послове до првога састанка Народне Скупштине која бира трећег намесника.

Ако би пак један од тројице намесника имао преку потребу да за неко време отиде из земље, два друга намесника моћи ће за време његовог одсуства пуноважно отправљати државне послове. Али у том случају овај ће бити дужан да својим друговима остави писмену изјаву, да у напред пристаје на све што би они учинили у кругу Уставом им прописане власти.

У свакој од ових прилика обнародоваће се одмах узрок са којег ће само два намесника отправљати власт Краљевску.

Чл. 72.

О васпитању малолетнога Краља стараће се намесници, ако је малолетни Краљ наследио преминулога Краља; ако ли је пак он дошао на престо по одступању Краљевом, о његовом ће се васпитању старати Краљ који му је предао власт.

О имању малолетнога Краља бринуће се старатељи које преминули Краљ поставља у својем тестаменту, или које именују намесници у договору са Државним Саветом, ако их преминули Краљ није поставио.

Чл. 73.

Ако Краљ не би по смрти својој оставио мушкога потомства, али би Краљица у време смрти његове била трудна, вршиће до њезинога порођаја Краљевску власт као привремени намесници: Председник Државног Савета, Председник Касационог Суда и Министар Правде.

Чл. 74.

У свима случајима у којима према одредбама овога Устава имају да се изберу Краљевски Намесници, Министарски Савет ће привремено вршити под својом одговорношћу уставну власт Краљевску.

Министарски ће Савет бити тада дужан да одмах објави народу прокламацијом да је и услед чега је прихватио владу.

Чл. 75.

У случају кад Престо према одредбама овога Устава остане без наследника, Министарски ће Савет узети Краљевску власт у своје руке.

Он је тада дужан да, најдаље за месец дана, од дана смрти Краљеве, сазове Велику Народну Скупштину која ће решити о Престолу.

ДЕО V.

Народно Представништво

Чл. 76.

Народно је Представништво Народна Скупштина.

Народна је Скупштина Обична и Велика.

Чл. 77.

Народну Скупштину састављају посланици које народ слободно бира по одредбама овога Устава.

Чл. 78.

Избори су народних посланика непосредни. Гласање је тајно и врши се куглицама.

Чл. 79.

Сваки округ бира онолико посланика колико долази на њега по броју пореских глава. На сваким 4.500 пореских глава долази по један посланик. Ако вишак пореских глава у једном округу прелази 3.000 бираће се у њему још један посланик.

У овај број посланика које бира округ улазе и они посланици за које члан 100-ти овога Устава изискује нарочите услове.

Чл. 80.

Колико је у којем округу пореских глава, и колико посланика он има да бира према одредбама овога Устава, одредиће за сваке опште изборе један нарочити одбор састављен од Председника Државнога Савета, Председника и оба Потпредседника последње Скупштине, и Председника Касационог Суда.

Чл. 81.

Варош Београд бира четири посланика, вароши: Ниш и Крагујевац по два, а вароши: Алексинац, Ваљево, Врања, Горњи Милановац, Зајечар, Јагодина, Књажевац, Крушевац, Лозница, Лесковац, Неготин, Параћин, Пирот, Пожаревац, Прокупље, Свилајинац, Смедерево, Ђуприја, Ужице, Чачак и Шабац свака по једног посланика.

Чл. 82.

Сеоска општина, којој припада село Добриње у садањем ужичком округу, и сеоска општина,

којој припада село Таково у садањем рудничком округу, бирају засебно свака по једнога народног посланика.

Чл. 83.

Сваки народни посланик представља цео народ, а не само оне који су га изабрали.

Чл. 84.

Бирачи не могу давати ни народни посланици примати заповедна и обавезна упутства.

Чл. 85.

Право бирачко има сваки рођени или прирођени Србин, који је навршио 21 годину, и који плаћа држави најмање 15 динара непосредне порезе на годину.

Задругари, који су навршили 21 годину, имају право бирања ма колику непосредну порезу плаћали.

Сваки који хоће да употреби своје бирачко право мора претходно узети бирачку карту. А бирачку је карту надлежна власт дужна издавати свакоме, који докаже признаницом или протоколом у који се заводи плаћање порезе да је у прошлом или у текућем полугођу платио порезу који даје право бирања.

Чл. 86.

Сваки бирач има право да бира само на једноме месту, и то у ономе изборном кругу у којем је као бирач уписан.

Чл. 87.

Официри активни и у недејству, и војници под заставом не могу гласати.

Чл. 88.

Привремено губе бирачко право :

- 1) Који су осуђени на робију, док се не поврате у права ;
- 2) Који су осуђени за преступе на губитак грађанске части, за време док траје та казна ;
- 3) Који су у затвору или у притвору за злочинства или преступе поменуте у тачкама 1-ој и 2-ој ;
- 4) Који су судском пресудом осуђени што су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона радили за себе или за другога да буде изабран за посланика, а такође и они, који су осуђени за продају својег гласа. Губитак траје за време докле је судска пресуда одредила ;
- 5) Који су под стециштем ;
- 6) Који су под старатељством ;
- 7) Који су без допуштења српске владе ступили у служане државе.

8) Који су као присталице непризнатих вера осуђени за невршење грађанских и војних дужности, за време које је одредила судска пресуда.

Чл. 89.

Сви бирачи једног округа састављају једно изборно тело, и гласају не за поједине кандидате већ за целу кандидатску листу. Истим начином бирају и оне вароши у којима се бира више од једног посланика.

Чл. 90.

У окрузима ће се гласање вршити на више места, према одредбама изборног закона. Вароши ће се такође моћи према потреби законом поделити на више одељака за гласање.

Чл. 91.

На сваком главном месту где се врши гласање биће образован бирачки одбор састављен од једног општинског одборника, којег је општински одбор изабрао, од по једног представника сваке бирачке листе, и једног судије, судског чиновника или правника.

Чл. 92.

У сваком главном окружном месту као и у варошима што бирају више од једнога посланика, образоваће се главни бирачки одбор који прикупља све гласове, пребројава их, проглашује резултат избора и даје посланичка пуномоћства.

У том ће одбору председавати један од чланова Државног Савета или Касационог Суда, одређен коцком; а његови су чланови: један члан сталног окружног одбора, председник месног општинског одбора, један члан Апелационог Суда или председник Првостепенога Суда, и по два представника сваке бирачке листе.

Чл. 93.

У сваком округу сто бирача, а у свакој вароши што бира више од једнога посланика педесет бирача, имаће права да саставе своју бирачку листу. На свакој листи мораће да буде записано толико имена колико посланика бира дотични округ или варош. Листа ће носити име онога кандидата који је на њој први записан. Таква ће листа имати своју кутију на свакоме месту где се врши гласање.

Целокупни број бирача који су гласали, подељен бројем посланика који има да изbere дотично изборно тело, даће количник гласова према коме се свакој листи досуђује сразмеран број посланичких места. Свака ће листа добити толико посланичких места, колико се пута количник садржи у гласовима које је она добила.

У свакој листи количник ће се придавати најпре кандидату на челу листе, па за тим осталим кандидатима у реду у којем су назначени, док се не исцрпе број њезиних гласова.

Ако буде посланичких места за која ни једна листа није добила број гласова раван количнику, придаваће се по један посланик оним листама, које имају број количнику најближи, док се не добије одређени број посланика за дотично изборно тело. У случају да је тај број једнак на више листа, решиће коцка, којој се листи има дати посланичко место.

Чл. 94.

У варошима где се бира један посланик, као и у општинама којима чл. 81 овога Устава даје изборно право, изабран је онај кандидат, који је добио апсолутну већину гласова.

Ако нико није добио апсолутну већину гласова, извршиће се нов избор. На новоме је избору довољна релативна већина гласова; а у случају равне поделе решиће коцка.

Бирачки одбор, који издаје пуномоћства посланичка биће састављен: од једнога судије месног или најближег Првостепеног Суда одређеног коцком, председника општинскога суда и по једног представника сваког кандидата.

Чл. 95.

Ко нема право бирања не може бити ни изабран за посланика.

Чл. 96.

За посланика у Народној Скупштини може бити изабран само онај, који сем услова потребних за право бирања, испуњава још и ове услове:

- 1) да је Србин по рођењу, или да је, ако је природен, настањен пет година у Србији;
- 2) да ужива сва грађанска и политичка права;
- 3) да живи стално у Србији, изузимајући оне који се стално баве на страни по државноме послу;
- 4) да је навршио 30 година;
- 5) да плаћа држави најмање 30 динара непосредне порезе на годину.

Чл. 97.

Полицијски чиновници не могу бити бирани за народне посланике.

Чл. 98.

Народни посланици који не би били чиновници па би се за време трајања својега посланичког мандата примили државне службе, самим тим престају бити посланици. Али они могу поново бити изабрани за народне посланике према чл. 99.

Ова се одредба не односи на министре, који остају и без новог избора народни посланици.

Чл. 99.

Чиновници и сви који се иначе налазе у државној служби, ако би били изабрани за народне посланике и тога се мандата примили губе свој положај. Али задржавају своје чиновничке положаје заједно са посланичким мандатом ови чиновници:

- 1) Министри у служби и на расположењу;
- 2) Чланови Државног Савета;
- 3) Изванредни и опуномоћени министри акредитовани код страних дворова, дипломатски агенти и генерални консули;
- 4) Председници и чланови виших и првостепених судова;
- 5) Професори Велике Школе, стручних и средњих школа;
- 6) Инжињери и лекари у државној служби.
- 7) Пензионари и чиновници на расположењу.

Чл. 100.

Међу посланицима сваког округа морају бити по два лица, која поред осталих уставних услова општих за све посланике, испуњавају још и овај нарочити услов:

Да су свршили који факултет у земљи или на страни, или коју вишу стручну школу која стоји у реду факултета.

Али сматраће се да имају тај услов и ако нису свршили ни факултет нити стручну школу сви они:

- а) који су били председници или потпредседници Народне Скупштине;
- б) министри и дипломатски агенти, и они који су то били;
- в) председник, потпредседник и чланови Државног Савета, и они који су то били;
- г) генерали и пуковници у пензији.

Ова два посланика бирају окрузи истога дана и истим начином као и остале посланике, али одвојено од њих.

Чл. 101.

За Обичну Народну Скупштину посланици изабрани општим избором бирају се на три године. За сваку трогодишњу скупштинску периоду избори се врше на Крстов дан, 14 септембра.

Ако се општи избори врше после распуштања Скупштине, трогодишња периода Скупштинска ће се рачунати од идућег септембра месеца. Пре почетка те периоде Скупштина се може сазвати у ванредан сазив.

Посланици изабрани накнадним изборима добивају своје пуномоћство до краја скупштинске

периоде у којој су бирани. Накнадни се избори морају извршити најдаље за месец дана од како је дотично посланичко место упражњено.

Чл. 102.

Народна се Скупштина сазива редовно у престоницу за 1 новембар сваке године.

Само у случајима неодољиве потребе може се Скупштина држати ван престонице, а Влада је дужна да то оправда пред самом том Скупштином сазваном ван престонице.

Сваки редовни сазив Народне Скупштине траје најмање шест недеља.

Чл. 103.

Краљ може сазвати Народну Скупштину и у ванредан сазив.

Чл. 104.

Народна Скупштина прегледа сама пуномоћства својих чланова и изриче свој суд о њиховој вредности као и о споровима који би се што се њих тиче појавили.

Нико не може спречити изабранога посланика, коме је надлежан бирачки одбор (чл. 92. и 94. овога Устава) издао пуномоћство, да уђе у Скупштину. Једино Скупштина имаће да решава да ли је избор правилан или не.

Чл. 105.

На првом својем састанку, држаном под председништвом својег по годинама најстаријега члана, Скупштина ће се коцком поделити у одсеке (секције). Ови ће одсеци за тим изабрати сваки по једног члана у одбор за преглед пуномоћстава.

Чл. 106.

Народна Скупштина бира себи за сваки сазив из своје средине: председника, два потпредседника и секретаре.

Чл. 107.

Сви посланици полажу, пошто им буду оверена пуномоћства и Скупштина их прими за своје чланове, ову заклетву:

«Ја (име) заклињем се јединим Богом и свим што ми је по закону најсветије и на овоме свету најмилије, да ћу Устав верно чувати, и да ћу у својој посланичком раду опште добро Краља и народа, по мојој души и мојем знању, непрестано пред очима имати. И како ово испуним, онако ми Бог помогао и овсга и онога света.»

Чл. 108.

На престону беседу којом Краљ отвара седнице Скупштинске, Скупштина одговара адресом.

Чл. 109.

Седнице су Народне Скупштине јавне, али се могу претворити у тајне кад то захте председник Скупштине, Влада или десет посланика.

Ако су тајност захтевали председник Скупштине или десет посланика, Скупштина може узети у решавање да ли седница да остане тајна или не.

Чл. 110.

Скупштина може решавати само ако је у већини седници више од половине целокупнога Уставом одређенога броја посланика.

За пуноважан закључак потребна је већина гласова присутних чланова.

У случају равне поделе гласова предлог који је био предмет гласања одбачен је.

Чл. 111.

Гласање у Скупштини бива: гласно поименце, седењем и устајањем, или тајно.

Гласање гласно поименце бива кад год се гласа о целокупном закону, и у свима случајима кад Влада или двадесет посланика затраже такво гласање.

Избори скупштинских часника врше се тајним гласањем.

Глас се може дати само лично.

Чл. 112.

Законске предлоге, изузев буџет и оне једногодишње финансијске законе који с буџетом стоје у непосредној вези, не може Скупштина узети у претрес, док их најпре не проучи Државни Савет и не поднесе о њима Скупштини своје мњење.

Чл. 113.

Сваки предлог законски, рачунајући ту и буџет, мора се, пре него што га Скупштина буде узела у претрес и о њему решавала, упутити нарочитом одбору скупштинском на проучавање. Овај одбор дужан је поднети Скупштини извештај.

Чл. 114.

За сваки законски предлог на по се бираће се одбор по одсецима скупштинским.

Буџет ће се сав проучавати у једноме одбору.

Чл. 115.

Ни један предлог законски не може бити усвојен укупно, ако пре тога сваки члан његов није усвојен посебице.

Чл. 116.

О сваком законском предлогу мора се гласати два пута у истоме сазиву Скупштине, пре

него што се он коначно усвоји. Између првога и другога гласања мора проћи најмање пет дана.

Чл. 117.

Никакав закон не може се издати, укинути, изменити или протумачити без пристанка Народне Скупштине.

Наредбе за извршење закона, и наредбе које потичу из надзорне и извршне власти Краљеве, издаје извршна власт, али се у свакој наредби мора именовати закон на основу којег се она издаје.

Никакав закон, нити икаква наредба државне, окружне или општинске власти немају обавезну силу, ако нису обнародовани начином који је закон одредио.

У обнародовању закона мора се казати да је на њега пристала Народна Скупштина.

Чл. 118.

Закони и законите наредбе, који су законим начином обнародовани, имају обавезну силу за све грађане и власти земаљске. Осим саме Народне Скупштине нико други нема права решавати, да ли је при каквом закону, који је надлежно обнародован и Народна Скупштина са своје стране суделовала начином, како то овај Устав прописује.

Чл. 119.

Без одобрења Народне Скупштине не може се никаква пореза нити општи државни прирез установити, ни изменити.

Без пристанка Скупштине не може се држава задужити. Влада је дужна да Народној Скупштини поднесе Главном Контролом оверени тачан извештај, да ли су финансијски уговори закључени и извршени у смислу закона.

Чл. 120.

Влада може повући натраг законски предлог који је Скупштини поднела, док још није Скупштина о њему коначно решила.

Чл. 121.

Кад Скупштина какав законски предлог сасвим одбаци, он јој се не може више подносити за време истога сазива.

Чл. 122.

Скупштина има право истраге у изборним и у чисто административним питањима.

Сваки посланик има право управљати министрима питања и интерпелације. Министри су дужни дати на њих одговор у току истога сазива.

Чл. 123.

Сваки има право управљати Скупштини молбе и жалбе преко њезинога председника.

Скупштина има права достављати министрима молбе и жалбе које су на њу управљене, а ови су дужни давати обавештења о њиховој садржини, кад год Скупштина то од њих захте.

У Народној Скупштини имају право да говоре само њезини чланови, министри и владини повереници. Народна Скупштина не може примати депутације, ни појединце, нити допустити да у њезиној средини говори ко други осим горе поменутих лица.

Чл. 124.

Нико и никад не може узети посланика на одговор за глас који је дао као члан Скупштине.

За своје говоре у Скупштини посланици не одговарају ником другом сем самој Скупштини, која их може казнити, на предлог Председника Скупштине, дисциплинарним скупштинским казнама одређеним у закону о Пословном реду у Народној Скупштини.

Чл. 125.

Без овлашћења Народне Скупштине посланици не могу се узимати на одговор, нити ставити у притвор за какву кривицу или за дугове, од дана избора па за све време трајања њиховог посланичког мандата, ван случаја кад се ухвате на самоме делу. Али и у том последњем случају Скупштина се ако је на окупу одмах извештава, и она даје или одриче овлашћење да се истрага продужи за време сазива.

Чл. 126.

Скупштини припада искључиво право да у својој средини одржава ред преко својега председника.

Никаква оружана сила не може се поставити у згради Народне Скупштине нити у њезином дворишту.

Нико оружан не сме ући у зграду Народне Скупштине, осим лица која по пропису оружје носе, а у Скупштину по скупштинском послу долазе.

Чл. 127.

Народна Скупштина стоји у непосредном одношају само са министрима.

Чл. 128.

Чланови Народне Скупштине добивају из државне касе путни трошак и дневницу за време вршења посланичке дужности.

Количина ове дневнице одређује се нарочитим законом.

Чл. 129.

Ближи прописи о пословном реду у Скупштини одредиће се нарочитим законом.

Чл. 130.

За Велику Народну Скупштину бира се два пута онолико посланика колико за Обичну Народну Скупштину.

За Велику Народну Скупштину не вреди чл. 100-ти овога Устава.

Чл. 131.

Велика Народна Скупштина сазива се кад је потребно.

- 1) да се реши о Престолу (чл. 75);
- 2) да се изберу Краљевски Намесници (чл. 63);
- 3) да се решава о изменама у Уставу (чл. 201 и 202);
- 4) да се решава о смањивању или размени којег дела државне области (чл. 4);
- 5) Кад Краљ нађе за потребно да саслуша Велику Народну Скупштину.

ДЕО VI.

М и н и с т р и

Чл. 132.

На врху државне службе налази се Министарски Савет, који стоји непосредно под Краљем.

Министарски Савет састављају министри наименовани, за поједине струке управе и Председник Министарског Савета, који може бити без портфеља. Све министре и Председника Министарског Савета поставља Краљ указом.

Ступајући у дужност министри полажу заклетву да ће бити верни Краљу и да ће се савесно придржавати Устава и закона.

Чл. 133.

Министар може бити само Србин по рођењу, или природени Србин који је пет година настањен у Србији.

Чл. 134.

Ни један члан Краљевскога Дома не може бити министар.

Чл. 135.

Министри имају приступа у Народну Скупштину, која их је дужна саслушати кад год то затраже. Али гласати у Скупштини могу министри само ако су у исто време и народни посланици.

Скупштина има право захтевати да су министри присутни у њезиним седницама.

Чл. 136.

Министри су одговорни Краљу и Народној Скупштини за своја службена дела.

Сваки акт државни који Краљ потписује мора бити премапотписан надлежним министром.

Писмена или усмена наредба Краљева не може ни у каквом случају заклонити министре од одговорности.

Чл. 137.

И Краљ и Народна Скупштина имају право да оптуже ministre: 1) за издају земље и владаоца; 2) за повреду Устава и уставних права српских грађана; 3) за примање мита; 4) за оштећење државе из користољубља, и 5) за повреду закона у случајима, које буде одредио нарочити закон о министарској одговорности.

Овим правом оптужбе могу се послужити Краљ и Народна Скупштина за четири године од како је дело учињено.

Чл. 138.

Предлог да се министар оптужи мора се учинити написмено, мора садржавати тачке оптужења и бити потписан најмање од двадесет посланика.

Да се министар стави под суд потребан је пристанак две трећине гласова свију присутних чланова Народне Скупштине

Оптуженоме и под суд стављеноме министру суди Државни Суд, састављен од чланова Државнога Савета и чланова Касационога Суда.

Чл. 139.

Нарочитим законом, који ће се донети у првој периоди Народне Скупштине, одредиће се ближе поједини случаји министарске одговорности, казне које се имају применити на њихове кривце, састав суда за њихово суђење и поступак у суђењу.

За оне случаје министарске одговорности, који нису предвиђени у кривичноме закону као сама по себи кажњива дела, министар не може бити осуђен на већу казну од затвора.

Чл. 140.

Краљ не може осуђеноме министру ни опростити ни смањити казну без пристанка Народне Скупштине.

ДЕО VII.

Државни Савет

Чл. 141.

Државни је Савет састављен од 16 чланова, од којих 8 именује Краљ а 8 бира Народна Скупштина, и то овим начином: Краљ предлаже Скупштини листу од шеснаест кандидата између којих она бира осморицу које Краљ поставља за саветнике; Народна Скупштина са своје стране предлаже Краљу листу од шеснаест кандидата између којих Краљ поставља осморицу за саветнике. На исти се начин попуњавају упражњена места у Државноме Савету.

Чл. 142.

Државни саветници постављају се на цео живот. Они улазе у ред осталих државних чиновника. Саветници не могу бити преко своје воље уклоњени са својих места ни преведени у друга звања државне службе. Они се не могу ни у пензију ставити преко своје воље, сем ако су навршили 40 година државне службе или 65 година живота, или ако су тако оболели да не могу више вршити своју дужност.

Ако државни саветник постане министар, његово се место у Савету не попуњава; а кад престане бити министар он се враћа у Савет на своје место.

Само у томе случају кад би остало у Савету мање чланова од броја који закон о Пословном Реду у Државном Савету иште за отправљање послова, попуњава се одмах толико места колико је потребно те да Савет може радити.

Чл. 143.

Државни саветници могу бити они српски грађани, који су навршили 35 година, који су свршили у Србији или на страни какав факултет или какву вишу стручну школу која стоји у реду факултета и који су провели 10 година у државној служби.

Ну они које овај Устав затече у звању државних саветника могу бити изабрани и постављени за саветнике и ако немају тих услова.

Чл. 144.

Председника и Потпредседника Државног Савета поставља Краљ из средине Савета на три године.

Чл. 145.

Државни Савет има ове дужности:

1) да на позив владе израђује законске предлоге и нацрте административних наредаба од општега значаја, и да даје Влади своје мишљење о предметима које би му она поднела.

2) да проучава законске предлоге, које Влада подноси Скупштини, или који су потекли из скупштинске иницијативе, и да даје своје мишљење о њима. Ово мишљење саветско није обавезно ни за Скупштину ни за Владу, али се ипак мора увек у целини саопштити Народној Скупштини пре него што она узме дотични законски предлог у претрес. Скупштина и влада могу одредити свака за своје предлоге рок у којем Савет има поднети своје мишљење; Савет може тражити да му се тај рок продужи. Ну ако и после продуженог рока Савет не поднесе свој извештај и своје мишљење, Скупштина ће без њега прећи на претрес и на решавање;

3) да саставља кандидациону листу за упражњена места у Главној Контроли и у Касационом и Апелационом Суду;

4) да доноси завршна решења о жалбама које се тичу избора за окружне скупштине и одборе, и општинских избора;

5) да као дисциплинарни суд суди државним чиновницима;

6) да разматра и решава жалбе против министарских решења у спорним административним питањима. Ова решења Државнога Савета обавезна су за министре;

7) да решава сукобе између административних власти;

8) да одобрава делимичне издатке из општега кредита, одређенога буџетом за ванредне потребе, као и делимично употребљавање кредита одређенога на грађевине, у колико би издатак у појединим случајима био већи од суме, којом министар може сам по закону располагати;

9) да одобрава изузетно ступање у српско грађанство;

10) да одобрава поравнања између државе и појединих лица, која би се по државне интересе као корисна показала;

11) да решава, да ли по закону има места заузимању непокретних добара за опште народну потребу;

12) да врши послове, који би му разним земаљским законима одређени били.

Чл. 146.

Пословни ред у Државноме Савету одредиће се особеним законом.

ДЕО VIII. Судска власт

Чл. 147.

Судови су независни.

У изрицању правде они не стоје ни под каквом влашћу, но суде и решавају само по закону

Никаква државна власт, ни законодавна ни управна, не може вршити судске послове, нити опет судови могу вршити законодавну или управну власт.

Правда се изриче у име Краља.

Чл. 148.

Никакав суд ни судско уређење и надлежност не може се установити друкчије осим законом.

Али никада и ни под којим именом не могу се установити ванредни или преки судови или комисије за суђење.

Чл. 149.

Установа пороте задржава се.
Њезину надлежност одређује закон.

Чл. 150.

Судови су у Србији : Првостепени, Апелациони и Касациони Суд.

За целу Србију биће само један Касациони Суд, који не суди о делу него само о праву.

Овај Касациони Суд решаваће и о сукобима између судске и административне власти.

Председник Касационога Суда има чин државнога саветника.

Чл. 151.

Ни један суд не сме никога узимати на одговор нити судити, ако по закону није надлежан.

Чл. 152.

За изрицање правде у судовима морају бити најмање три судије.

Само за предмете мање важности, кривичне и грађанске, може се законом завести суд у коме ће судити један судија.

Чл. 153.

Суђење је у судовима јавно, осим случаја где суд нађе да ваља искључити јавност ради реда или морала.

Судије се саветују и гласају тајно, а пресуда се исказује гласно и јавно.

У свакој пресуди и сваком решењу морају се навести разлози и законске одредбе на којима су они основани.

Чл. 154.

У свима злочинима и преступима оптужени мора имати браниоца од како се под суд стави; ну може га имати и раније у случају чл. 9 овога Устава зарад изјаве жалбе. Ако он сам не одреди себи браниоца, суд ће му га поставити. У иступима може оптужени, ако хоће, узети себи браниоца.

Чл. 155.

Све судије поставља Краљ.

Председници првостепених судова постављају се по двома листама од којих једну предлаже Касациони, а једну Апелациони Суд.

Председници и чланови Касационога и Апелационога Суда постављају се такође по двома листама од којих једну предлаже Државни Савет, а једну Касациони Суд.

У свакој кандидационој листи мора бити два пута онолико кандидата, колико има упражњених места. Кандидати могу бити исти и на једној и на другој листи.

Чл. 156.

Не могу бити судије у исто време у једноме суду, нити заједно судити, сродници: по крви у правој линији у коме било степена, у побочној до четвртога степена завршно, а по тазбини до другог степена завршно.

Чл. 157.

Судија може бити само онај Србин који је, уз друге законске услове за државну службу, редовно свршио правни факултет у Србији или на страни. У првостепеном суду може бити судија само онај који је навршио 25 година, а у вишем суду онај који је навршио 30 година живота.

За председнике у првостепеним и судије у Апелационом Суду тражи се још да су служили најмање 5 година као судије првостепених судова, или као секретари министарства правде, или виших судова, или као редовни професори права у Великој Школи, или да су за 7 година радили правозаступничке послове као јавни правозаступници.

За председника у Апелационом и председника и чланове у Касационом Суду, поред захтева изложених у првом одељку овога члана, тражи се још да су 10 година као судије, или као редовни професори права у Великој Школи служили, или да су 10 година радили правозаступничке послове као јавни правозаступници, или да су били 5 година чланови Апелационог Суда или председници првостепених судова, или да су били министри правде.

Не могу бити бирани нити постављени ни за председника ни за судију ма кога суда они, који су дисциплинарном пресудом Касационога Суда отпуштени из судске службе, или који су пресудом редовних судова за просте, не политичке, злочине или преступе изгубили судијску службу.

Ове одредбе не вреде за судије, који нису државни чиновници.

Чл. 158.

Судије су у својим звањима сталне.

Судија не може бити лишен свога звања, нити ма под којим изговором уклоњен са дужности против своје воље, без пресуде редовних судова или дисциплинарне пресуде Касационога Суда,

Судија не може бити тужен за свој судски рад без одобрења Касационога Суда.

Судија може бити премештен само новим постављењем по својем писменом пристанку.

Судија не може бити стављен у пенсију против своје воље, осим кад наврши 60 година живота, или 40 година државне службе, или кад телесно или душевно тако оболи да не може дужност да врши. Али са последњег случаја не

Прирођени српски грађани имају права на службу државну, само ако су пет година настањени у Србији.

Странци, а такође и они природени српски грађани који још нису настањени пет година у Србији, могу бити примљени у државну службу само под уговором и то у извесним случајима које закон изречно предвиђа.

Чл. 184.

При постављању и унапређивању чиновника пазиће се на одлично владање, способност и стручну спрему. За доказивање стручне спреме завешће се поступно државни испити у свима струкама државне службе.

Чл. 185.

Сваки је чиновник одговоран за своја службена дела.

Чл. 186.

Чиновници полажу при ступању у државну службу заклетву: да ће Краљу бити верни и послушни и да ће се савесно придржавати Устава и закона.

Чл. 187.

Звања државне службе и плате чиновничке по свима струкама утврђују се законом.

Чл. 188.

Задржава се установа пенције за чиновнике. Законом се одређују основи, по којима чиновник може имати право на пенсију, као и по којима чиновник може бити стављен у пенсију.

Чл. 189.

За пенсију деци и удовици умрлога чиновника задржава се особени фонд основан улозима од плата и пенсија чиновничких.

ДЕО XIII.

Црква, Школа и Добротворни Заводи.

Чл. 190.

Унутрашња управа источно-православне Цркве припада Архијерејском Сабору.

За друге вероисповести унутрашња управа припада њиховим духовним властима.

Духовне власти, како источно-православне Цркве, тако и свију осталих признатих вероисповести у Србији, стоје под надзором министра црквених послова.

Уређење црквених власти и богословских школа источно православне Цркве доноси се законом по договору министра са Архијерејским Сабором.

Чл. 191.

Црквене власти суде свештеницима за кривице учињене у свештеничким дужностима, изузимајући оне кривице, које се казне по кривичном закону.

Жалбе противу злоупотреба црквених власти, ма које вероисповести у земљи, подносе се министру црквених послова.

Свештена лица и црквене установе, у погледу грађанских односа и имања, потчињени су земаљским законима.

Чл. 192.

Преписка духовних власти српске источно-православне Цркве са страним црквеним властима, Саборима и Синодима врши се са одобрењем министра црквених послова.

Службена преписка других вероисповести у Србији са страним црквеним властима, Саборима и Синодима, мора се такође подносити на увиђај и одобрење министру црквених послова.

Службена писма или наредбе црквених власти, Сабора и Синода са стране не може никаква црквена власт у Србији обнародовати ни извршити без знања и одобрења министра црквених послова.

Чл. 193.

Све јавне и приватне школе и други заводи за образовање стоје под надзором државне власти.

Чл. 194.

Добротворни заводи или задужбине за просвету и друге добре цели, које за живота или на случај смрти оснују приватни људи својим имањем или фондовима, моћи ће опстати само по одобрењу државне власти основаном на закону. Али имање ових завода не може се сматрати као државно имање и не може се ни на што друго употребити осим на оно на што је намењено и како је намењено.

Само ако се с временом, према промењеним друштвеним и другим приликама, покаже да то није могуће, може се ово имање, по одобрењу законодавне власти а на предлог управљача дотичног имања употребити на друге сличне цели.

Законом ће се ближе одредити начин како ће се то чинити, као и права и дужности управљача, и надзор државни над добротворним задужбинама и фондовима.

ДЕО ХИУ.

дужиће св^е
се овај
редба^м **В о ј с к а.**

Чл. 195.

Закон је Србин дужан да служи у војсци.

Рок војне службе, начин одслуживања, и изу-
ла од личне службе прописује нарочити закон.

Закон такође одређује: каквих чинова има у
војсци, како се ти чиновници добивају и како се губе.

Чл. 196.

Устројство војске прописује се нарочитим за-
коном, а формацију њезину одређује Краљ уредбом.

Чл. 197.

Колико ће се војске стално под заставом др-
жати одређиваће се сваке године законом о буџету.

Чл. 198.

Војницима под заставом суде за њихова кри-
вична дела војни судови, по одредбама војно-
судских закона.

Одредбе о војеној дисциплини и дисциплин-
ским казнама прописује Краљ уредбом.

Чл. 199.

Нико не може добити државну службу, ако
није, по одредбама војних закона, свој рок у војсци
одслужио или од војне службе ослобођен.

Чл. 200.

Страна војска не може се узети у службу
државну. Уговор да страна војска поседне срп-
ско земљиште или да пређе преко њега не вреди
без одобрења Народне Скупштине.

ДЕО ХУ.

Измене у Уставу.

Чл. 201.

Предлог да се у Уставу што измени, допуни
или протумачи може учинити Краљ или Народна
Скупштина.

У предлогу таквом морају се изреком имено-
вати све тачке Устава које би се имале изменити,
допунити или протумачити.

Ако је предлог учинио Краљ тај ће се предлог
саопштити двома Народним Скупштинама које су
постале из два разна избора што долазе један за
другим, па ће се за тим Скупштина распустити и
сазвати Велика Народна Скупштина најдаље за
четири месеца.

Ако је пак предлог такав потекао од На-
родне Скупштине, Скупштина ће три пута гла-

сати о њему, остављајући од гласања до гласања најмање по 5 дана.

За решавање овога предлога мора у Скупштини бити најмање три четвртине уставом одређенога броја посланика; а узима се да је предлог примљен ако је за њ гласало најмање две трећине присутних посланика.

Кад предлог на тај начин буде усвојен у двема Скупштинама из два разна избора који долазе један за другим, Скупштина ће се распустити, а Велика Народна Скупштина сазваће се најдаље за четири месеца од дана кад је предлог усвојен.

И у једном и у другом случају Велика Народна Скупштина може решавати само о оним изменама и допунама или тумачењу Устава, које садржи предлог на основу којег је она сазвана.

Њезина ће решења вредити кад их Краљ потврди.

Чл. 202.

Изузетно могу се после шест година, на захтев просте већине једне Народне Скупштине, подвргнути уставној ревизији чл. 89, 90, 91, 92, 93 и 94 овог Устава.

ПРЕЛАЗНА НАРЕЂЕЊА

Чл. 203.

I. Ужи Уставотворни Одбор, изабран Одбором који је Краљ сазвао да изради нацрт овога Устава, дужан је спремити, на основима садржаним у овоме Уставу, нацрт привременога изборног реда, који ће се применити само на изборе народних посланика за први ванредни сазив Народне Скупштине. Овај нацрт поднеће се Државном Савету на решење, а кад добије потврду Краљевоу имаће силу закона. Тај изборни ред има се издати најдаље до 1 маја 1889 год.

II. Избори за тај ванредни сазив Народне Скупштине извршиће се 14 септембра 1889 год., а она ће се сазвати за 1 октобар исте године.

III. Државни Савет остаје у своме садашњем саставу, да врши дужности предвиђене овим Уставом, док се на првом ванредном сазиву Народне Скупштине не изврши наименовање чланова Државнога Савета према одредбама овога Устава. (чл. 141). Оне дужности које је Државни Савет вршио по Уставу од 1869 год., а које су пренесене овим Уставом на нове установе, вршиће Државни Савет и даље, докле те установе не ступе у живот.

То исто вреди и за чланове и председника Главне Контроле (чл. 181).

IV. Док се не донесу закони о уређењу нових уснова, које се стварају овим Уставом про-

дужиће своју радњу установе које се затеку кад се овај Устав обнародује, управљајући се по одредбама овога Устава.

V. Док се не донесе закон о истражним судијама вреде одредбе члана 9 овога Устава и за садашње истражне власти.

VI. За време првога ванредног сазива Народне Скупштине, а пошто се законом уреди нова административна подела земље и буде постављен Државни Савет према чл. 142 овога Устава, извршиће се нов распоред председника и судија Касационога, Апелационога и Првостепених Судова на овај начин :

1). Одмах чим буде постављен према Уставу, Државни Савет, он приступа избору председника и чланова Касационога Суда и подноси листу изабраних Краљу.

2) Председник и чланови Касационога Суда ступају у дужност чим их Краљ постави;

3). Председник и чланови Апелационога Суда бирају се и постављају се по овоме Уставу (чл. 156);

4). Председници Првостепених Судова бирају се овако : Једну листу кандидациону саставља Државни Савет, а другу Касациони Суд. Из тих кандидата Краљ поставља председнике за поједине судове ;

5). Чланови Првостепених Судова остају на својим местима, ако имају услове за судије које ишту овај Устав и закони, и ако у новој судској организацији буде задржан суд чији су они чланови. У Првостепеним Судовима који буду задржани имаће првенствено право на места што се имају поунити, судије укинутих судова које имају потребне услове.

6). До састава судова по овоме прелазном наређењу, све судије врше своје досадање дужности. Све садашње судије које не буду остале у судству по новоме распореду, добиће пенсију према одредбама закона о чиновницима.

VII. Сви закони биће прегледани и доведени у сагласност са овим Уставом;

VIII. На ванредноме сазиву Народне Скупштине од 1 октобра 1889 донеће се ови закони : 1) државни буџет ; 2) закон којим се судска власт, коју данас врше полицијске власти, преноси на грађанске судове, а у неколико и она судска власт коју сада врше општински судови ; 3) изборни закон скупштински ; 4) закон о уређењу округа, срезова и општина, и 5) закон о пословном реду у Народној Скупштини, као и други закони, који би се показали као неодложно потребни да се овај Устав уведе у живот.

А за време прве законодавне периоде донеће се ови закони : 1) закон о министарској одговорности ; 2) закон о штампи ; 3) закон о удруже-

36
њима и јавним зборовима; 4) закон о пословном
реду у Државном Савету; 5) закон о уређењу
Главне Контроле.

Чл. 204.

Од дана кад се овај Устав обнародује губе
важност Устав од 29 јуна 1869 год. као и сви
закони и наредбе, у колико би били противни
овоме Уставу.

Министарски савет дужан је обнародовати
Устав у службеним новинама за 24 часа после
потписа, а за тим објавити га у целој земљи.

У Београду, 10. Децембар 1888. год.

Потпредседници Уставотворног Одбора:

Јов. Ристић
М. Гарашанин
С. Грујић

Ч л а н о в и:

Теодосије Мраовић, Митрополит
Епископ Мојсеј
Ђорђе Д. Ценић
Филип Христић
Владислав Вујовић
К. Магазиновић
М. Гавриловић
А. Васиљевић
Др Н. Крстић
Дим. Маринковић
Ж. М. Блазнавац
Ст. Бошковић
Коста Јовановић
Ј. Бели-Марковић
Генерал М. Лешјанин
Ђор. Павловић
Мил. Кујунџић
Драг. Франасовић
Јефр. П. Гудовић
П. Велимировић
Св. Милосављевић
С. Вељковић
Ј. Ђ. Авакумовић
Ђ. Стевановић
Свет. Николајевић
К. Алковић
Стојан Марковић
Јован Бошковић
Глиша Гершић
Ст. Р. Поповић
Др Мих. В. Вујић
Јевр. А. Андоновић
Поп Данило Анђелковић
Свет. Арсенивић
Атанасије Р. Бабовић

М. Бан
 Ђорђе Вајферт
 Прота Стеван Величковић
 П. Ј. Вуковић
 М. Л. Глишић
 Милан Драгојевић
 Арса М. Дреновац
 П. Јан. Дробњак
 М. К. Ђорђевић
 Ник. Ђорђевић
 Мил. Жуњић
 Алекса Здравковић
 Ж. Карабиберовић
 П. М. Карастојановић
 М. Д. Клидис
 Јово Крسمановић
 Аксентије М. Ковачевић
 Ник. Крупежевић
 Радован Миленковић
 Радован Милошевић
 Љуба Молеровић
 Мил. С. Мостић
 Димитрије Нешић
 Ђорђе С. Нешић
 Љуба Новаковић
 Мих. Павловић
 Марко Петровић
 Риста С. Поповић
 Стев. Д. Поповић
 Ст. Д. Рибарац
 Дим. Стојановић
 Марко Стојановић
 К. С. Таушановић
 Пера Тодоровић
 Т. П. Туцаковић
 Димитрије Ђирковић
 К. Н. Христић
 Милорад П. Шалчанин

СЕКРЕТАРИ:

Пан. Ј. Савић
 Ђор. Ж. Ђорђевић
 Андра Ђорђевић
 М. Ђорђевић Призренац
 Живан Живановић
 Љ. Ковачевић
 Др. Мил. Ђ. Миловановић
 Раша Милошевић
 Стојан М. Протић
 Живојин П. Симић
 Ник. С. Јовановић

1900
GEORGE
L. D. COLVIN